

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧІНИ

Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Майборода Юлія Сергіївна

**ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ
МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Спеціальність 073 менеджмент

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-науковою програмою
Управління закладом освіти

Умань – 2021

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат педагогічних наук, доцент Дудник Наталка Василівна

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат педагогічних наук, доцент Терешко Інна Григорівна

Захист відбудеться 14 грудня 2021 року о 9:00 на засіданні ЕК кафедри педагогіки та освітнього менеджменту.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі педагогіки та освітнього менеджменту, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. №316

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	7
1.1 Формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти як психолого-педагогічна проблема.....	7
1.2. Управлінська культура менеджера освіти як сучасний педагогічний феномен.....	21
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ.....	34
2.1. Стан сформованості управлінської культури майбутніх менеджерів освіти.....	34
2.2. Шляхи удосконалення формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти.....	45
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	73

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Проблеми формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки в закладі вищої освіти спричинено тими динамічними перетвореннями, що відбуваються в економічній, політичній, соціальній сферах нашої країни загалом й у сфері економічної освіти зокрема. Ці зміни висувають підвищені вимоги до професійних якостей майбутнього менеджера, серед яких найважливіше місце посідають навички використання набутих знань, відповідальної, активної дії та швидкого прийняття рішення, командної співпраці, лідерських якостей, прийняття виважених управлінських рішень, відкритості до інноваційних знань та критичного мислення, вміння володіти дієвими інструментами стимулювання працівників освітньої установи, організації та регулювання міжособистісних взаємин, здійснення ефективних комунікацій у різних сферах діяльності організації тощо.

На освітньому рівні магістра ці вимоги трансформуються в необхідність формування в майбутніх менеджерів управлінської культури, що є складником загальнолюдської культури, а також формою застосування загальнолюдських культурних надбань в управлінській галузі. За своїм змістом управлінська культура магістра з менеджменту характеризується його успішністю в організації та реалізації управлінського процесу, реалізації управлінської праці, застосуванні управлінської техніки, а також низкою вимог, що висуваються до управлінських систем і працівників та відповідають нормам, а також принципам суспільної моралі, права, етики, естетики. Відтак, управлінську культуру менеджера варто розглядати як системну узагальнювальну якість будь-якої діяльності в управлінні, що включає якісні особистісні риси керівника, а також особливості його праці.

Отже, актуальність проблеми, її своєчасність зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки».**

Мета дослідження полягає в розробці ефективних шляхів формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження:**

1. На основі аналізу науково-педагогічної літератури виявити ступінь розробленості проблеми формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки.
2. Розкрити сутність управлінської культури майбутніх менеджерів освіти як сучасного педагогічного феномену.
3. Діагностувати стан сформованості управлінської культури майбутніх менеджерів освіти.
4. Розробити шляхи удосконалення формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки.

Об'єкт дослідження – процес формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки.

Предмет дослідження – шляхи удосконалення формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти в процесі фахової підготовки.

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань було використано комплекс методів: *теоретичні* – аналіз, синтез, систематизація та узагальнення наукової, педагогічної літератури, нормативно-правових документів для з'ясування стану розробленості проблеми формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти, визначення понятійно-категоріального апарату дослідження; *емпіричні*: спостереження, тестування, опитування, бесіди, анкетування - для з'ясування рівня сформованості управлінської культури майбутніх менеджерів освіти; педагогічний експеримент (констатувальний етап).

Теоретичне значення роботи полягає в уточненні понятійно-категоріального апарату, зокрема: дефініції «управлінська культура майбутніх менеджерів освіти», «формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти».

Практичне значення одержаних результатів одержаних результатів дослідження полягає в розробці форм та методів удосконалення формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти, розробці тренінгу: «Управлінська культура менеджера освіти», що спрямований на вдосконалення та розвиток інтелектуального та загальнокультурного рівня магістрантів, а також вироблення практичних умінь щодо формування управлінської культури майбутніх менеджерів. Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі університетів, які здійснюють підготовку магістрів із менеджменту, зокрема викладачами університетів при розробці освітніх програм, навчально-методичних посібників і рекомендацій для студентів, студентами й аспірантами університетів для підвищення їхнього професійного рівня й результативності університетської підготовки.

Експериментальну базу дослідження Дослідження проводилося на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. У дослідженні взяли участь 20 здобувачів вищої освіти Галузь знань: 07 Управління та адміністрування. Спеціальність: 073 Менеджмент.

Апробація результатів дослідження. За матеріалами роботи опубліковано статтю: «Управлінська культура менеджера освіти як сучасний педагогічний феномен». Основні положення, висновки і результати дослідження доповідалися та обговорювалися на засіданнях кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, на Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції «Актуальні проблеми соціальної роботи, педагогіки та психології в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку» (25 листопада 2020 р., м. Умань) та на Всеукраїнській науково-практичній інтернет-

конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного педагога: теорія, історія, практика» (м. Умань, 24 листопада 2021 р.)

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (75 позицій) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки, основного тексту 64 сторінки.

ВИСНОВКИ

Аналіз наукових джерел, у яких розкривається сутність управлінської культури як міждисциплінарного феномену, дозволив установити, що науковці неоднаково ставляться до визначення управлінської культури, розуміючи під нею динамічне системне утворення, характеристику особистості, творчу діяльність, сукупність теоретичних знань і практичних умінь тощо. З'ясовано, що в сучасній педагогічній науці спостерігається обмеженість досліджень із формування в майбутніх менеджерів освіти управлінської культури. Теоретичний аналіз наукових досліджень управлінської культури дав підстави для формулювання положень, які передбачають розгляд управлінської культури менеджера освіти як: а) складний і багатоаспектний феномен, що відображає інтерактивні новоутворення особистості; б) динамічну характеристику особистості, яка відрізняється постійним розвитком, трансформацією професійної готовності в практичний управлінський досвід; в) творчу діяльність, що відображає креативність особистості менеджера як найважливіша професійна якість; г) сукупність теоретичних знань і практичних умінь, оволодіння якими в процесі навчання в магістратурі закладає основу формування професіонала-менеджера освіти. У своїй роботі ми розглядаємо поняття «управлінська культура менеджера освіти» як динамічне, інтегративне, особистісне утворення, яке акумулює в собі і сукупність теоретичних знань та вмінь, управлінських технологій, творчих креативних якостей, які орієнтовані на високу професійну готовність магістранта до відповідальної та ініціативної управлінської діяльності і є фундаментом для освоєння практичного досвіду управлінської діяльності в закладах освіти.

З метою з'ясування стану сформованості управлінської культури майбутніх менеджерів освіти нами було проведено констатувальний етап педагогічного експерименту. Перш за все нами було виокремлено рівні

сформованості управлінської культури майбутніх менеджерів освіти: високий, середній, низький та подано їхню характеристику.

Установлено, що більшість магістрантів мають середній і низький рівень показників. Більшість магістрантів недостатньо розуміють роль і значення різних напрямів управлінської діяльності, а також управлінських умінь. У них наявні несистемні знання у сфері управлінської діяльності, що не дозволяє їм оригінально мислити, приймати креативні рішення, інноваційно діяти. Магістранти недостатньо активні в самовдосконаленні (бажання бути не гірше за інших, прагнення до лідерства, саморозвитку), переважно можуть співвідносити результати діяльності з її метою та контролювати власну роботу. Не всі мають внутрішню потребу виконувати роботу якісно. Установлено, що формування управлінської культури магістрантів має ґрунтуватися на принципах студентоцентризму та індивідуально-особистісного підходу, реалізовуватися через дослідницьке та практико зорієнтоване навчання.

З метою удосконалення формування управлінської культури майбутніх менеджерів освіти нами розроблено навчальний тренінг «Управлінська культура менеджера освіти». Тренінг передбачає інформування магістрів про певні соціально-педагогічні явища; здобуття учасниками професійно значущих знань та умінь; формування навичок управління, співпраці і толерантного ставлення до осіб, які їх оточують; формування навичок комунікативної взаємодії; презентації та відстоювання власної управлінської позиції; формування вмінь адекватно оцінювати власні можливості, переборювати труднощі і шукати шляхи самовдосконалення та конструктивного розв'язання проблемних і конфліктних ситуацій; формування управлінської культури. Нами запропонована така структура тренінгу: вступна, основна і заключна частини. Вступна частина включає у себе знайомство, інформування учасників тренінгу про мету, зміст і кінцевий результат тренінгу; оголошення правил роботи; вивчення очікування учасників. Основна частина тренінгу містить у собі основні теоретичні

поняття (міні-лекції), які стосуються теми тренінгу, самодіагностику та поглиблений самоаналіз, з'ясування напрямів особистісного або групового розвитку, проведення тестування, ділових ігор, вправ. Заключна частина містить підбиття підсумків тренінгу, оцінку досягнення цілей тренінгу, зняття напруги шляхом використання релаксаційних вправ та відповіді на запитання.